

O YAPEYÚ

Por: Lolita Aguín

O mar forma parte da vida dos groveses, non podía ser de outra maneira posto que nos rodea. Sen embargo non somos insulares aínda que si o foron os nosos antergos ata que o mar se apartou xenerosamente para nos ceder o paso a través dun camiño amplo onde, por un lado, morre mansamente a ría de Arousa e, polo outro, está o Atlántico profundo. Así, desta maneira, ao xuntarnos coa Revolta convertémonos en continentais. Coido que este lugar debe ser un dos máis fermosos do mundo.

Este quixera fora un relato que recolla as vivencias dun rapaz do Grove que ao longo da súa vida foi gardando nalgunha parte da súa memoria feitos sen relevancia aparente, pero que, sen que se saiba a razón, as máis das veces son os que permanecen. Imaxes inconexas, instantáneas non recollidas polo obxectivo dunha cámara van aflorando e a memoria, que é selectiva, fai o seu labor reescribindo as historias ao seu xeito, unhas veces resaltando, outras esquecendo

Istmo da Lanzada. camiño amplo onde, por un lado, morre mansamente a ría de Arousa e, polo outro, está o Atlántico profundo.

Espertei cedo, polo ruído que facían as sequeiras falando sen parar debaixo da miña ventá, mentres esperaban que baixara a marea.

Presteí atención ao que dicía Concha - así puiden oír que lle chamaban - que estaba a contar unha historia que lle tiña escoitado a unha veciña no río cando foi a lavar a roupa o luns cedo:

Xa estabamos na cama o meu home e mais eu e oín un ruído de pasos na cociña. Asusteime. - Non oes ese ruído?- gritei.

Tamén o meu fillo espertou: - Vou baixar. - dixo- Teño que saber quen anda aí a estas horas, a quen pertencen esas pisadas.

O meu fillo é un mariñeiro alto e forte que se adica a arte do espello.

-Non baixes ti só fillo, podente mancar. - dixeron os pais moi asustados.

-A quen, a min? -argallou, encoraxado.

Baixou a toda prisa pero, contra a súa vontade, empezou a tremer. Armándose de valor, acendeu a luz. Daquela as luces alumeaban pouco polo que así de pronto non veu a

ninguén pero, guiado polo ruído, descubriu aos causantes do seu espertar e do susto que veu a continuación.

Dous enormes centolos que collera o día antes escapáranse do salabardo que deixara na cociña e paseábanse pesadamente polo chan da sala. O mozo non daba creto, pero... De verdade que o grande susto viña causado por semellantes “inimigos”?

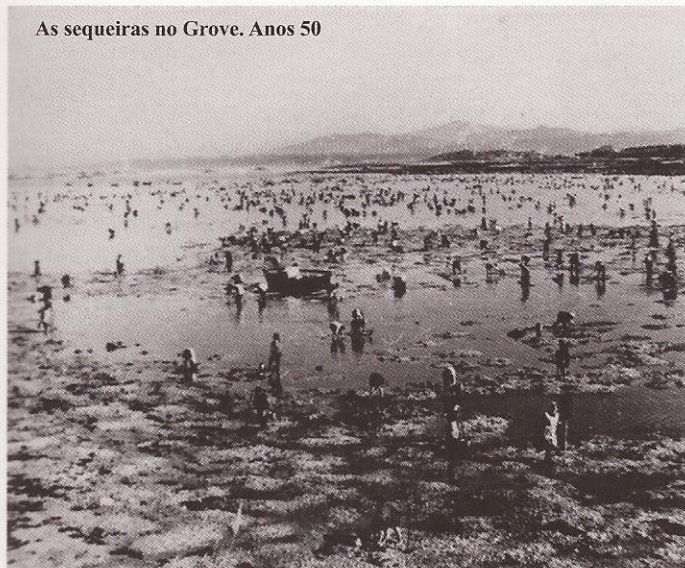
-Que está pasando aí!! - berraron os pais-. A contestación foron grandes gargalladas.

-Mi madriña de Dios!! O rapaz toleou co medo! - exclamou a nai ao oír aquelas risas que non viñan a conto.

-Baixade, baixade! Xa atrapei aos ladróns, xa están presos... E tanto que estaban presos. Agarrounos polas patas dianteiras e alí apareceu diante dos pais cos centolos erguidos ao ceo a modo de trofeo. Acabaron os tres tirados polo chan coa risa.

- ...Poñede auga a ferver, estes “ladróns” xa non nos dan mais sustos.

As sequeiras no Grove. Anos 50

Eu tamén me estaba a rir co conto cando miña nai veu a levantarme para ir á escola.

- Déixame un pouco mais mamá que inda é cedo a ver se as sequeiras contan mais historias. As conversas entre as sequeiras non paraban:

-Dorinda, onde fuches onte? Vinte pasar á tardiña por diante da miña casa, toda repeiteada e cos zapatos novos
-Pero Concha, onte era venres. Non sabes que o venres hai función Fémina no sine Marino?

-Pois mira, non me din de conta, como non salgo polo loito, nin me acordo en que día vivo.

-Onte fun sedo para o cine -estaba a contar Dorinda- aínda os altavoces se oían na rúa, estaban tocando “José

Carioca” e “Se va el caimán” que por certo son as miñas preferidas.

Cando entrei no salón xa estaba medio ás escuras e empesaban a se acender as luces de cores. Cando era pequena encantábame andar da riba pa baixo polo corredor pa ver como todo cambiaba de color, o escenario, as lámpadas “cuncha” das paredes e ata as caras da xente... E así ían pasando dunhas cores a outras ata que soaba o último timbrado pa empesar a función. O primeiro era o Nodo -bastante aburrido porque sempre saían os mesmos- e por fin a película, que era sempre boa (pa iso se anunciaban como: Cine O Marino “La sala de los máximos triunfos”...) A película que puxeron onte foi moi bonita “La mujer marcada”. Foi de chorar.

-Pois a min -dixo Amelia- a que mais me justou foi a do domingo: “Rebeca”. A semana próxima botan: “Lo que el viento se llevó”, se queres vela hai que ir sedo a sacar a entrada, senón temos que estar no corredor e, se se acaban as sillas... xa sabes, de pé.

-E por certo, con quen fuches de parella pa entrar de balde?

-Levoume Curelas, non me gusta ir con el, porque sempre saca a entrada pa general, nunca pa butaca ou sillón, pero era o único que estaba libre, senón ía con el, tiña que pagar as tres pesetas da entrada...

-Pois valeríache a pena por iso, porque Robert Tailor non é dende logo. - dixo Marina a Meca, a mais nova do grupo

-Mira quen saíu, e quen es ti pa opinar destas cousas que aínda es unha tatana? Cala a boquiña, senón non vés máis con nós.

-Oistes, mecas, vaia leria que tedes ... Ímonos xa pa praia

-Non teñas tanta présa Mucha, onte fomos máis tarde e eu inda collín dous bioles a bordincar, ou a cajulo, se che cadra mellor dicir, de ameixa, e mais unha cacharreta de birbirichos, ata que o mar nos botou fóra.

-E logo, ti colles os birbirichos? Polo que dan por eles non vale a pena nin pañalos.

- Pero eu apáñoos pa comer, gústanme de todas as maneiras, non os distingo das ameixas.

-Por certo, onte non viñeste á seca, a onde foste?

-Tiven onde ir ...

-Tiven onde ir...mira que contestación – iso chámase falar pra feira, con claridade, vaia.

-Pois por iso

-Non teño janas de leria, esta que se chama Dorinda vai pa seca xa. Hoxe non espero a que o mar me bote fóra. Á tarde vou axudarlle a miña nai a coser no forno (Risas)... -Porque vos rides as da Revolta ?

-Porque nós dicimos cocer no forno e a vós ás mecas dávos igual coser a roupa ou coser o pan.

-Mira, en todas as partes cosen fabas. -dixo a do Grove- O outro día unha mosa da Revolta disíalle a unha señora, que falaba castelán, que as cebolas que estaba a vender na praza "te eran de La Revuelta".

-Xa me amolastes, meca do demo -pero iso non quita que siga sendo certo que as fabas non se cosen, co-cen-se....

De repente todo quedou en silencio. Parecía que se foran todas xa. Mirei o mar a través da ventá mentres me vestía. De que cor está o mar hoxe mamá?

-Estará azul supoño

-Pois eu non o vexo azul. A miña avoa dicía que ninguén o ve da mesma cor, porque o mar non se ve só cos ollos...

Oín que me chamaban desde a rúa. Era o Xouba que me estaba esperando. Levaba tempo sen velo. Estaba moi peiteado, levaba unhas zapatillas novas -el que

sempre ía descalzo- e vestía a roupa dos domingos.

-Vas o médico?, pregunteille.

-Non, voume con meus pais pa Bos Aires, voume pa sempre.

-Pa sempre?

-Si, nun barco moi grande que se chama Yapeyú. O Yapeyú sale de Vigo pero de aquí saímos no coche de línea.

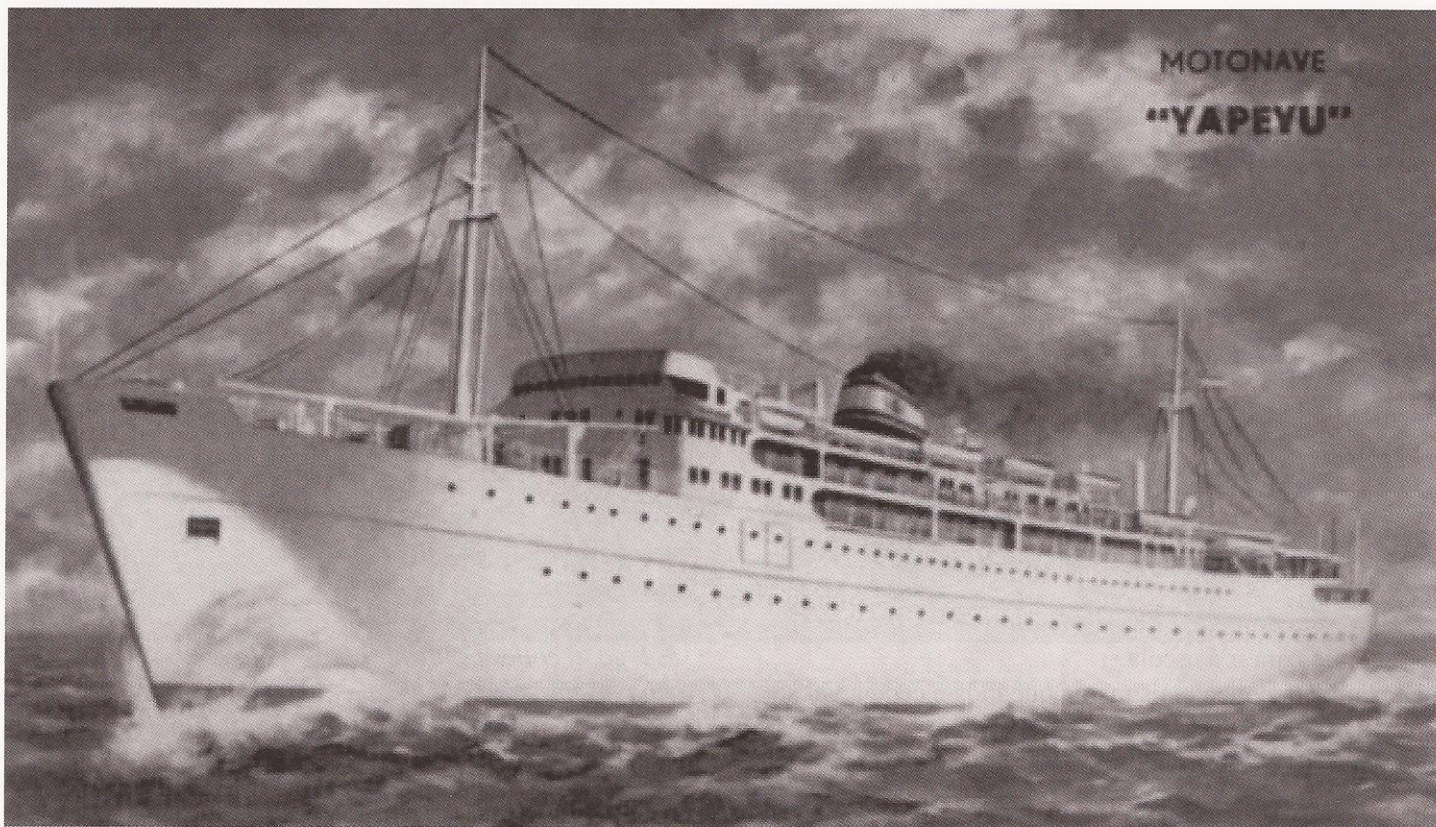
-Entón irei a dicirche adeus ao coche de línea.

-Non, non veñas alí, que se chora moito. Choramos cando se foi meu tío tamén no Yapeyú. Case todos os de aquí que se foron pa Bos Aires embarcaron no Yapeyú en Vigo e nunca volveron, porque din que alí hai unha fartura para comer: carne todos os días, leite, pan branco..., e por iso meu tío nos mandou as pasaxes po Yapeyú, nos vamos pa sempre pa Bos Aires.

- Oíches Xouba, limpa os ollos, telos mollados .

-Non teño pano da man

-Espera que chos limpo eu co meu.

COLABORA:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA